

En novelle af Khaled al-Khamissi

Oversættelse med introduktion

Kristoffer Maribo

Forord

På døren ind til Thomas Heine Niensens kontor på Københavns Universitet hænger fire stykker papir. Det første er en kopi af en græsk indskrift. Det andet er en kopi af forsiden til Thomas' bog *Two Studies in the History of Ancient Greek Athletics* (2018). Det tredje er en kopi af den side af Paul Cartledges bog *Democracy*, hvori Cartledge i tillæg til sin tidslinje over begivenheder i antikken oplister seks 'efter-antikke milepæle':¹

1215	Magna Carta (first version)
1453	Fall of Constantinople to Mehmet II, 'the conqueror', Sultan of the Ottoman Turks
1647	Putney (or Levellers') Debates
1776	American Declaration of Independence
1789	French Revolution begins
2004	M. H. Hansen and T. H. Nielsen (Copenhagen Polis Project) publish <i>An Inventory of Archaic and Classical Poleis</i>

Det fjerde stykke papir er en kopi af invitationen til et foredrag, som Thomas holdt i Filologisk-Historisk Samfund om "Sport & interaktion i den klassiske græske bystatskultur". Denne invitation er prydet med et billede af taleren, der smilende fremholder to store fisk, som han øjensynligt har fanget på en kutter.

---

¹ Cartledge (2016: xxvi): "post-antique landmarks".

Thomas' internationalt anerkendte forskning i græsk historie, der ikke sjældent involverer læsning af indskrifter, er der andre i dette festskrift, som tager udgangspunkt i. Mit udgangspunkt i dette bidrag til ære for en meget værdsat underviser, vejleder og kollega er det fjerde stykke papir på Thomas' kontordør, der viser hans begejstring for lystfiskeri.

I sine fremragende forelæsninger om græsk historie åbner Thomas år efter år nye studerendes øjne for, at de antikke græske områder strakte sig uendeligt meget videre end fra Sparta til Athen. I det følgende bevæger jeg mig helt ned i den sydligste del af den hellenistiske græske verden til Egypten. Her eksisterede der, som Thomas i sine forelæsninger gør opmærksom på, en levende græsk kultur helt op i det tyvende århundrede. Jeg vil dog strække mig lidt længere frem i tiden end det. På de følgende sider vil jeg introducere og oversætte en novelle af den egyptiske forfatter Khaled al-Khamissi fra 2006. Novellen, hvis hovedtema er lystfiskeri, er ikke tidligere blevet oversat til dansk.

Introduktion

Novellen indgår i Khaled al-Khamissis debutbog *Taxi*. I hver af bogens 58 ubetitlede noveller kører fortælleren en tur i en af de tusindvis af taxier, der dagligt fylder gaderne i den egyptiske hovedstad med høje lyde, heftig røg og samtalepartnere. Alle novellerne handler om samtaler, fortælleren har haft med taxichauffører. Fortælleren og chaufførerne taler om alt fra korrupsion og nepotisme over politivold og fattigdom til sædernes forfald og religionens rolle i samfundet. Novellerne giver dermed læserne et mangfoldigt billede af, hvad der optog egypterne i årene op til den egyptiske revolution, der fulgte i 2011, og som førte til fordrivelsen af præsidenten Hosni Mubarak og afholdelsen af det første demokratiske valg i Egypten – en valgform, som militærkuppet to år senere brutalt ryddede af vejen igen.

Takket være mangfoldigheden af samtaler med Kairos taxichauffører er Khaled al-Khamissis *Taxi* blevet kendt som bogen, der forudsagde revolutionen. Forfatteren selv dedicerer denne bog til "det liv, som bor i jævne folks ord"² Dette fokus på de almindelige egypteres liv og ord afspejler sig også i novellernes sprog. De arabiske lande har

---

الخميسي (٢٠٠٦): أهدي هذا الكتاب ... إلى الحياة التي تسكن كلمات البسطاء من الناس 2

hver deres nationale form for arabisk. Forskellene mellem dem tilsvare groft sagt forskellene mellem dansk, svensk og norsk. Vi kalder dansk, svensk og norsk forskellige sprog, mens araberne af politiske årsager kalder egyptisk, syrisk og irakisk dialekter. Hermed kan der drages endnu en generel parallel til den antikke græske verden, hvor jonisk, dorisk og æolisk ligeledes blev betragtet som dialekter af græsk, snarere end som separate sprog.

Med tiden blev koinē et fælles administrationssprog i den hellenistiske verden. En sådan dialekt har den arabiske verden også. Denne fællesdialekt kaldes på arabisk ‘al-fuṣḥā’. På dansk kalder vi den ‘moderne standardarabisk’. Moderne standardarabisk tales og skrives i medierne, på universiteterne og i den officielle kommunikation. Det er også den dialekt, som arabiske forfattere traditionelt skriver deres bøger på. Khaled al-Khamissi anvender ligeledes denne dialekt i *Taxi* – men kun når fortælleren sætter scenen for og skriver om sine samtaler med taxichaufførerne. Når fortælleren derimod samtaler med chaufførerne, bryder al-Khamissi med den dominerende litterære tradition ved at skrive i den egyptiske dialekt.

Dette utraditionelle dialektskifte giver samtalerne et præg af folkelig dagligdag, som jeg prøver at formidle i min oversættelse af novelle nr. 23. I de dele af novellen, hvor al-Khamissi skriver moderne standardarabisk, skriver jeg moderne standarddansk. I de dele af novellen, hvor al-Khamissi skriver i den egyptiske dialekt, skriver jeg en art taledansk, der blandt andet er præget af forkortelser. For eksempel skriver jeg “ik” i stedet for “ikke” og “a” i stedet for “at”. Denne måde at stave på er baseret på min egen fornemmelse af, hvordan jeg udtaler ordene, når jeg taler. Jeg har ikke lagt systematiske principper til grund for min måde at skrive dansk talesprog på, og oversættelsen er derfor ikke videnskabeligt baseret. Den er baseret på et ønske om at formidle “det liv, som bor i jævne folks ord”, og som al-Khamissi tilegnede sin anbefalelsesværdige bog.

Khaled al-Khamissi: *Taxi*

23

Det er meget sjældent, at man møder et menneske som denne chauffør ... En mand i halvtredserne ... Elegant i tøjet ... Nybarberet ... Duft af parfume ... Hans stemme dyb og rolig ... En buddhistisk spåmand eller en asket i ørkenen, eller måske kunne han være en hellig mand i et fjernt kloster.

Vi kørte i hans rene bil foran Kairos Universitet og talte om de afskyelige bygninger, som var blevet opført foran fakultetet for handel og fakultetet for økonomi og statskundskab, og så sagde han til mig:

“Alt i denne verden har sin ajn skønhed ... Det nok, du bar åbner dit hjert, for a du ka se den skønhed, der er omkring os. Men hvis du lissom de fleste folk har lukket dit hjert, hvordan ve du så ku se det lys, der stråler omkring da? Vi er majd velsigned i Egypten. Et af de smukkeste å mægtigste land i verden, å du lever i det, å når du åbner dit hjert, ve du se utrolige ting i Egypten ... Ta bar Nilen ... Lissom Nilen dér gir os vand, så vi ka drikk å spis, ka den os vask vors sjæle, bar synet af den rensert dit hjert.

I traidve år har ja inddelt dagen i tre runder. En rund, hvor ja arbejder i taxien, en rund, hvor ja er samn me min kon å min unger, å en rund, hvor ja sidder å fisker i Nilen å vasker min sjæl, min krop å min øjn. Å på Nilens sid læser ja Vorherres ord. Efter de fir timer dér plejer ja a føl, a ja er gennemsigtig, å a Vorherre er me ma, å a han tar min hånd, så ja ik ska frygt andet end ham. Hvis enhver i dette land sad å kigged på vandets sid, vill vors liv bli noed fuldstændi andet. Der vill ik vær korrupsion å bestikkelse i det; for et rensert mensk ka ik gør noed forkert.

Hver eneste dag når ja er færdig me taxirunden, frygter ja ... Frygter for min børn, frygter for fremtiden, frygter for landet, å når ja er færdig me fiskerunden, er ja fuld a håb, håb for i morn, å tillid te, a det hel nok ska gå, å a Vorherre ik ka glemm os. Egypten er jo nævnt i Koranen, å vi er Guds soldater. Hvordan ve han ku glemm os ... Det ka ik ske.”

Han talte til mig med sin dybe, bløde stemme, en stemme, der mindede meget om stemmen hos overhovedet af Abdel Rasul-familien i filmen *Mumien* af Shadi Abdel Salam; hans stemme virker på dig, som om den ikke kommer fra den talende person, men som om den kommer direkte fra Gud den Almægtige. Ord af en dyb tro, der kommer fra hjertet ... En virkelig tro på essensen af virkeligheden og ikke på dens kunstige former.

Jeg vil altid huske denne smukke mand, hver gang jeg betragter Nilens side. Og jeg vil altid huske, at efter følelser af frygt kommer følelser af håb for en bedre dag i morgen.

Og jeg vil ligeledes huske hans navn, som jeg spurgte ham om, inden jeg steg ud af bilen: "Sharif Shanouda".

Bibliografi

Cartledge, P. 2016. *Democracy: A Life*. Oxford: Oxford University Press.

الخميسي , خ. ٢٠٠٦. تاكسي , مدينة نصر - القاهرة: دار الشروق